

ÁLLÁSFOGLALÁS

Globális Pszichológiai Szövetség/ The Global Psychology Alliance/ az Amerikai Pszichológiai Társaság (APA) vezetésével

EMLÉKEZTETVE arra, hogy a Globális Pszichológiai Szövetség („Szövetség”) a 2019. évi lisszaboni csúcstalálkozó óta aktívan és együttesen globális szinten együttműködik a pszichológusok vezető szerepének és a pszichológia tudományának erősítése terén a tagszervezetek és a nyilvánosság nevében;

KIJELENTI, hogy a Szövetség elkötelezi magát az ENSZ fenntartható fejlesztési céljai (SDG) keretében megfogalmazott kritikus globális kihívások kezelésére irányuló folyamatos együttműködés mellett, különös tekintettel az alábbi fenntartható fejlesztési célokra: 3. cél: Egészséges élet biztosítása mindenki számára és minden életkorban; 10. cél: Az országokon belüli és az országok közötti egyenlőtlenségek csökkentése; és 13. cél: Sürgős cselekvés az éghajlatváltozás és annak hatásai elleni küzdelem érdekében;

MEGERŐSÍTI, hogy a Szövetség értékeli a multikulturális és kultúráközi szinergiát és együttműködést, a befogadást és a globálisan sokszínű vélemények képviselőinek aktív stratégiáit; a globális partnerségek és fellépések erősítésén dolgozik; és elősegíti a pszichológia tudományának és alkalmazásának aktív szerepvállalását a társadalom minden szektorában;

MIVEL az ENSZ 3. fenntartható fejlesztési célja sürgeti az egészséges élet és jólét biztosítását mindenki számára és minden életkorban és elismeri, hogy az emberi egészség mind a mentális, mind a fizikai jólétre épül;

MEGÁLLAPÍTTJA, hogy a globális mentális egészség a kutatás és a gyakorlat fejlődő területe, amelynek célja a

biopszichoszociális szenvedés enyhítése a mentális egészségügyi problémák kulturálisan releváns megelőzése, ellátása és kezelése révén; az egyének és közösségek pszichoszociális egészségének és jólétének előmozdítása és fenntartása világszerte; valamint rendszerszintű változás elérése a mentális egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségében, szervezésében és biztosításában;

ELISMERI, hogy a mentális egészséget általában elhanyagolják, annak ellenére, hogy egyértelműen fontos szerepet játszik a globális egészségügy, a gazdaság és az emberi jogok szempontjából. Becslések szerint minden ötödik felnőttből egynél jelentkezik mentális egészségügyi probléma, és a súlyos mentális zavarokkal küzdő emberek 80%-a nem részesül kezelésben az alacsony és közepes jövedelmű országokban; a magas jövedelmű országokban 25-50%-uk nem részesül kezelésben¹;

FELISMERI, hogy a COVID-19 első évében a szorongás és a depresszió globális előfordulási gyakorisága 25%-kal nőtt, amit súlyosbítottak a világjárványhoz kapcsolódóan megszakított szolgáltatások, és a COVID-19 második évére az egészséges élet biztosítása terén tett előrelépés megállt vagy megfordult², valamint *felismerve*, hogy ez a megnövekedett teher várhatóan tovább fog nőni a kedvezőtlen kockázatoknak, például a konfliktusoknak és a lakóhely elhagyásának való fokozott kitettség miatt;

ELISMERI, hogy a mentális egészséggel kapcsolatos problémák megőrzése továbbra is világszerte elterjedt³;

¹ https://www.who.int/health-topics/mental-health#tab=tab_1

² <https://www.who.int/news/item/02-03-2022-covid-19-pandemic-triggers-25-increase-in-prevalence-of-anxiety-and-depression-worldwide>

³ World Health Organization. (2014). *Stigma and discrimination*. Retrieved from <https://www.euro.who.int/en/health-topics/noncommunicable-diseases/mental-health/priority-areas/stigma-and-discrimination>

HANGSÚLYOZZA, hogy a pszichológia, mint tudomány a következők révén segíti elő a globális mentális egészséget: mentális egészségügyi és jóléti oktató programok; szocio-emocionális fejlesztési programok; kulturálisan kompetens szolgáltatásnyújtás; magas színvonalú pszichológiai ellátás és szolgáltatások nyújtása minden ágazatban (oktatás, egészségügy, igazságszolgáltatás, szociális ellátás); pszichológusokból és más szakemberekből álló közösségi mentális egészségügyi ellátási csoportok; integrált mentális egészségügyi rendszerek; a megbélyegzés és megkülönböztetés elleni programok; valamint a pszichológusok, valamint más szakemberek és nem-szakemberek oktatása és képzése révén, ahol a feladatmegosztás hasznos;

MIVEL az ENSZ 10. fenntartható fejlesztési célja elismeri, hogy sürgősen **csökkenteni kell az országokon belüli és az országok közötti egyenlőtlenségeket**, ahol az adatok a nemek közötti, etnikai, gazdasági, történelmi és földrajzi egyenlőtlenségeket jelzik;

HANGSÚLYOZZA, hogy az egyenlőtlenség akkor állandósul, amikor a strukturális rasszizmusra épülő rendszerek olyan politikai döntéseket eredményeznek, amelyek a meg nem érdemelt hatalommal és kiváltságokkal rendelkezőknek kedveznek, ami pusztító valós világi és emberi következményekhez vezet, beleértve a megkülönböztetés minden formáját, az éghajlatváltozás aránytalanul megosztó negatív hatásait, a kitelepítést és a kényszerszermigrációt, valamint az aránytalan halálozást, megbetegedést és az életminőség és jólét csökkenését;⁴

KIEMELI, hogy a mentális egészségügyi problémák részben az egyenlőtlenség és a rendszerszintű megkülönböztetés - beleértve a generációs rasszizmust, az elnyomást és a kirekesztést - megtapasztalásából erednek, amit a biztonságos lakhatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz, az élelmezésbiztonsághoz, a minőségi oktatáshoz, a fogyatékkal élőknek nyújtott szolgáltatásokhoz, a technológiához vagy a kompetenciafejlesztés és a foglalkoztatás lehetőségeihez való korlátozott hozzáférés is mutat;⁵

FELISMERI, hogy a pszichológia tudománya és a pszichológusok segíthetnek az egyenlőtlenségek és diszkrimináció terén az implicit előítéletek felismerésével és előrejelzésével, a kutatási eredmények felhasználásával az outgroup leértékelés, valamint a diszkriminációt és egyenlőtlen bánásmódot lehetővé tevő magatartásformák csökkentése

érdekében; a méltányossággal és az emberi jogokkal kapcsolatos ismeretek átadásával, az egyenlőtlenséghez vezető körülmények tudatosításával és megelőzésének előmozdításával, a megoldásoknak a legkevesebb hatalommal rendelkezőkkel való partnerségben történő kidolgozásával, valamint az egyenlőséget elősegítő politikák támogatásával;

MIVEL az ENSZ 13. fenntartható fejlesztési célja sürgeti, hogy **küzdjünk az éghajlatváltozás és annak hatásai ellen**, és elismeri, hogy a klímatudósok között túlnyomó egyetértés van abban, hogy a Föld felmelegszik, ami elsősorban a légkörbe kibocsátott szén-dioxid és más „üvegházhatású” gázok megnövekedett mennyiségének köszönhető, és hogy a kibocsátás növekedése az emberi tevékenységeknek tudható be;

FELISMERI, hogy a magasabb felszíni hőmérséklet a bolygó minden régiójának éghajlatában változásokhoz vezetett, beleértve a megváltozott csapadékeloszlást, a tengerszint emelkedését, a sarki jég olvadását, valamint a súlyos viharok, áradások, hőhullámok, aszályok és erdőtüzek növekedését, amelyek veszélyeztetik az emberi egészséget és jólétet, kultúrákat és társadalmakat;

ELISMERI, hogy az éghajlatváltozás hozzájárul a mentális egészségügyi kihívások nagyobb gyakoriságához és súlyosságához, beleértve a poszttraumás stresszt, a szorongást, a depressziót és a szerhasználati zavarokat; az interperszonális agressziót és erőszakot; a kognitív és agyi funkciók károsodását; valamint hozzájárul a fizikai egészségi problémákhoz, beleértve a fertőző betegségeket; a szív- és érrendszeri, légzőszervi, vese- és allergiás problémákat; valamint a társadalmi problémákhoz, beleértve a közösségek szétesését és a lakosság kitelepítését;

ELISMERI, hogy az éghajlatváltozás minden közösséget érint, és hogy a marginalizált és hátrányos helyzetű országok, közösségek és népek aránytalanul nagy mértékben viselik az éghajlatváltozás negatív hatásait;

HANGSÚLYOZZA, hogy a pszichológia tudománya és a pszichológusok kutatással és pszichológiai kezelésekkel segíthetnek az éghajlatváltozással járó problémákban, annak érdekében, hogy: enyhítsék a mentális egészségre gyakorolt ártalmakat és növeljék a rezilienciát; ösztönözzék a környezetbarát gondolkodást és viselkedésformákat, valamint a szociális és egészséget támogató magatartást; támogatást nyújtsanak a klímamenekülteknek;

4 United Nations Department of Economic and Social Affairs. (2020). *Inequality in a rapidly changing world*. Retrieved from <https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/02/World-Social-Report2020-FullReport.pdf>

5 World Health Organization. (2014). *Social determinants of mental health*. Retrieved from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/112828/9789241506809_eng.pdf

HANGSÚLYOZZA TOVÁBBÁ, hogy a pszichológusok az éghajlatváltozás elleni küzdelemben segíthetnek az éghajlattal, az egészséggel és a jóléttel kapcsolatos tudást elősegítő eszközök kifejlesztésével; az emberi jóléthez kapcsolódó környezeti oktatási programok kidolgozásával; olyan eszközök biztosításával, amelyek az egyének, szervezetek és közösségek számára lehetővé teszik a problémamegoldáshoz szükséges kognitív, szociális és érzelmi kompetenciák fejlesztését; a közösségeken belüli jobb összekapcsolódást és társadalmi kohéziót elősegítő beavatkozások kidolgozásával; az egyéni és szervezeti magatartás megváltozását vagy a személyes és társadalmi átmenetet és alkalmazkodást elősegítő beavatkozások kidolgozásával; tudományos adatok felhasználásával az éghajlatváltozással kapcsolatos döntéshozatal és a döntéshozók támogatása érdekében; valamint a pszichológusok hozzájárulhatnak az éghajlatra, az egészséges környezetre és a reziliens közösségekre vonatkozó szakpolitikák kialakításához és végrehajtásához; bevonva az emberi tényezőt a környezetbarát épületek és közösségek tervezésébe; hozzájárulva a zöld technológiák létrehozásához és elterjesztéséhez; kiállva az éghajlatpolitika javításáért; valamint a politikai döntéshozók kockázattértékeléssel és viselkedésmódosítási beavatkozásokkal kapcsolatos oktatásával;

EZÉRT ELHATÁROZZUK, hogy a Szövetség részt vevő pszichológiai szervezetei együttműködnek a nemzetközi és interdiszciplináris együttműködés támogatása érdekében, és prioritásként kezelik a 3., 10. és 13. fenntartható fejlesztési célokat.

A Szövetség vállalja, hogy a pszichológiai kutatásokat és gyakorlatokat a következők érdekében alkalmazza: a) az egészség, a globális mentális egészség és jólét előmozdítása, valamint a globális egészségügyi válság közvetlen és közvetett hosszú távú következményeinek tudatosítása (3. cél); b) a népek és közösségek közötti egyenlőség és befogadás növelése, valamint a megkülönböztetés minden formájának csökkentése (10. cél); c) az éghajlatváltozás enyhítésének elősegítése és a hatásaihoz való alkalmazkodás megkönnyítése (13. cél).

E cél megvalósítása érdekében a Szövetség dokumentumokat, üzeneteket és kezdeményezéseket dolgoz ki a következőkre:

1. A nyilvánosság tudatosságának és jártasságának előmozdítása azzal kapcsolatban, hogy a pszichológia tudománya és alkalmazott területei hogyan foglalkoznak a 3., 10. és 13. fenntartható fejlesztési cél szempontjából releváns emberi viselkedés okaival és

következményeivel;

2. A nyilvánosság tudatosságának és jártasságának előmozdítása azzal kapcsolatban, hogy pszichológia tudománya és alkalmazott területei miként használható fel az emberi attitűd és a viselkedés megváltoztatására; kulturálisan releváns beavatkozások kidolgozása, a cselekvésre való felhatalmazás és a hosszú távú jólét előmozdítása;
3. Pszichológiai szervezetek és tagjaik ösztönzése, hogy programjaikba, oktatási anyagaikba és gyakorlataikba építsenek be a fenntartható fejlesztési célokkal kapcsolatos információkat, és mozdítsák elő a hazai és nemzetközi szervezetekkel folytatott vitát és együttműködést az elméleti és alkalmazott pszichológia fenntartható fejlesztési célok érdekében történő felhasználásának stratégiáiról;
4. Ösztönözzék a pszichológiai szervezeteket, hogy aktívan tájékoztassák a helyi, nemzeti és globális politikai döntéshozókat és működjenek együtt velük a közpolitika megtervezése, végrehajtása és értékelése érdekében; és aktívan működjenek együtt a nemzeti és nemzetközi szervezetekkel.
5. Ösztönözzék a pszichológiai szervezeteket, modellezzék saját szervezeti struktúráikat és gyakorlatukat, mutassanak példát a „legjobb gyakorlatokra” a 3., 10. és 13. fenntartható fejlesztési célok elérésében.

Ezen állásfoglalás alapján a Globális Pszichológiai Szövetség közösen véglegesíti a 2023-2025-ös ütemtervet, amely felsorolja a 3., 10. és 13. fenntartható fejlesztési célokra vonatkozó konkrét eredménycélokat, amelyeket a Szövetség tevékenységei keretében kell megvalósítani.

2022. június 16
Kolumbia, Bogota